

Estetyka

Karta opisu przedmiotu

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Kulturoznawstwo	Cykl dydaktyczny 2026/2027	
Specjalność Komunikacja wizualna i projektowanie graficzne	Kod przedmiotu HKLTKWS.II1.04487.26	
Jednostka organizacyjna Wydział Humanistyczny	Języki wykładowe polski	
Poziom kształcenia Studia magisterskie II stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów Stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty specjalnościowe	
Profil studiów Ogólnoakademicki	Przedmiot powiązany z badaniami naukowymi Tak	
Koordynator przedmiotu	Alicja Głębocka	
Prowadzący zajęcia	Alicja Głębocka	
Okres Semestr 1	Forma zaliczenia Egzamin	Liczba punktów ECTS 5
	Forma prowadzenia i godziny zajęć Wykład: 30 Konwersatorium: 15	

Cele kształcenia dla przedmiotu

C1	Celem kształcenia jest opanowanie przez studentów głównych nurtów historii estetyki europejskiej, w tym poznanie podstaw ideowych poszczególnych epok w kulturze, dziejów rozumienia pojęć sztuka i piękno oraz najważniejszych zagadnień współczesnej estetyki.
----	--

Efekty uczenia się dla przedmiotu

Kod	Efekty w zakresie	Kierunkowe efekty uczenia się	Metody weryfikacji
Wiedzy - Student zna i rozumie:			
W1	Zna podstawowe koncepcje z zakresu estetyki pozwalające opisać i wyjaśnić zachodzące przemiany współcześnie w tym zakresie.	KLT2A_W12, KLT2A_W22	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Egzamin, Prezentacja
W2	Zna koncepcje teoretyczne z zakresu estetyki nowych mediów oraz ma wiedzę na temat klasycznych teorii estetyki.	KLT2A_W01, KLT2A_W06, KLT2A_W11	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Egzamin
W3	Zna szczegółowo historyczno-artystyczne epoki artystyczne od pradziejów po współczesność. Posiada wiedzę o genezie i funkcjach dzieła sztuki, zna i rozróżnia dziedziny i specyfikę sztuk pięknych.	KLT2A_W19	Aktywność na zajęciach, Egzamin
Umiejętności - Student potrafi:			
U1	Wyszukuje, analizuje, ocenia, selekcjonuje i wykorzystuje informacje ze źródeł drukowanych i elektronicznych na poziomie zaawansowanym	KLT2A_U01	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Prezentacja
U2	Potrafi dokonać analizy zachodzących współcześnie przemian w zakresie estetyki.	KLT2A_U07, KLT2A_U23	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Egzamin, Prezentacja
U3	Potrafi samodzielnie przeprowadzić analizę zjawisk i procesów zachodzących współcześnie w oparciu o właściwe narzędzia badawcze i z użyciem odpowiedniej terminologii.	KLT2A_U05, KLT2A_U12	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Prezentacja
Kompetencji społecznych - Student jest gotów do:			
K1	Ma świadomość znaczenia nauk humanistycznych dla analizy i wyjaśniania zmian zachodzących we współczesnym świecie.	KLT2A_K09	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Prezentacja

Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się dla modułu zajęć

Omówienie podstawowych koncepcji z zakresu estetyki.

Nakład pracy studenta

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane aktywności
Wykład	30
Konwersatorium	15
Przygotowanie do zajęć	42
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	31
Egzamin lub kolokwium zaliczeniowe	2

Dodatkowe godziny kontaktowe	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 125
Liczba godzin kontaktowych	Liczba godzin 45

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Treści programowe

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
1.	<p>Celem kursu jest zapoznanie studentów z teoriami estetycznymi powstałymi od czasów starożytnych oraz, na ich tle, z ewolucją pojęć estetyki. Tematyka ma pokazać historyczną zmienność i różnorodność w estetycznym opisie sztuki, z uwzględnieniem rozumienia ciągłości zjawisk artystycznych. Zawierają się tutaj teoretyczne zagadnienia związane ze sztuką, wynikające z analizy w estetyce, takie jak np. rozumienie dzieła sztuki jako bytu odmiennego od innego rodzaju bytów, dostrzeganie i opis wartości, np. historia piękna lub koloru, formy, procesu twórczego i doświadczenia estetycznego. Tematyka jest zaprezentowana z uwzględnieniem różnic, jakie miały miejsce w rozwoju sztuki. Przedstawiona zostaje ogólna teoria wartości (aksjologia), zagadnienie obiektywizmu w stosunku do subiektywizmu.</p> <p>Pojęcia kluczowe przedmiotu, terminologia: dzieło sztuki, teoria, interpretacja, estetyka, wartości: estetyczne artystyczne, forma, doświadczenie estetyczne, proces twórczy, ogólna teoria wartości (aksjologia), obiektywizm (absolutyzm), subiektywizm (relatywizm), sytuacja estetyczna, kalokagathia lub mimesis, konceptualizm, świat sztuki, instytucjonalizm, nowość, oryginalność, krytycyzm, nurty awangardowe (futuryzm, dadaizm, suprematyzm, surrealizm, kubizm, abstrakcjonizm, abstrakcyjny ekspresjonizm) i neoawangardowe do współczesnych (pop art, konceptualizm, minimalizm, performance, land art, industrializm, body art, sztuka krytyczna), media, instalacja, site specific, placemaking street art.</p> <p>1- 2. Estetyka starożytna (pitagorejczycy, sofiści, Sokrates, Platon, Arystoteles). 3.-4. Estetyka chrześcijańska (św. Augustyn, św. Tomasz). 5.-6. Estetyka nowożytna (da Vinci, Burke, Hume, Kant). 7.-8. Estetyka XIX wieku (Czernyszewski, Wilde). 9.-10. Estetyka XX wieku (Witkacy, Ingarden, Gadamer, Tatarkiewicz). 11.-12. Estetyka kultury masowej i awangard artystycznych (Benjamin, Morawski). 13. - 14. Estetyka dekonstrukcji, postmodernistyczna i najnowsza (Derrida, Welsch, Stróżewski).</p>	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1	Wykład, Konwersatorium

Lp.	Treści programowe	Efekty uczenia się dla przedmiotu	Formy prowadzenia zajęć
2.	<p>1. Wprowadzenie do metafizyki wartości</p> <p>a) Estetyka i etyka jako dyscypliny aksjologii</p> <p>b) Obiektywizm (absolutyzm) a subiektywizm (relatywizm) w aksjologii</p> <p>2. Aksjologia jako nauka o wartościach</p> <p>c) Przykłady zjawisk o wymiarze aksjologicznym: estetyka, etyka</p> <p>d) Kalokagathia – obiektywność prawdy, piękna, dobra</p> <p>e) Rodzajowość kryteriów wartościowania sztuki</p> <p>3. Główne aspekty estetyki</p> <p>a) Dzieło sztuki</p> <p>b) Proces twórczy</p> <p>c) Doświadczenie estetyczne</p> <p>d) Wartości</p> <p>e) Pojęcie świata sztuki</p> <p>4. Sytuacja estetyczna jako struktura w metodologii estetyki</p> <p>a) Estetyka z perspektywy sytuacji estetycznej</p> <p>b) Znaczenie ujęcia strukturalistycznego i systemowego w estetyce</p> <p>c) Model sytuacji estetycznej wg M. Gołaszewskiej oraz M. Mitiasa i S. D. Rossa</p> <p>d) Elementy sytuacji estetycznej: opis i relacje – rzeczywistość w kategoriach procesu</p> <p>e) Kryteriologiczna funkcja sytuacji estetycznej</p> <p>5. Pojęcie: sztuka – znaczenie i historia</p> <p>a) Starożytne rozumienie pojęcia ‘sztuka’</p> <p>b) Podstawowe podziały i rodzaje sztuki w historii</p> <p>c) Współczesne klasyfikacje sztuk</p> <p>6. Pojęcie piękna – znaczenie i historia</p> <p>a) Piękno jako wartość estetyczna – od starożytności (zarys)</p> <p>b) Kryzys piękna w sztuce XX wieku</p> <p>7. Procesy: twórczy i odbioru</p> <p>a) Sprawność warsztatowa artysty – wartości estetyczne i artystyczne</p> <p>b) Fazy procesu poznania dzieła sztuki w koncepcji Ingardena</p> <p>8. Proces odbioru sztuki jako spotkanie z dziełem</p> <p>c) Poznanie racjonalne i irracjonalne dzieła sztuki</p> <p>d) Odbiór dzieła interaktywnego i tradycyjnego (proscenicznego)</p> <p>9. Pojęcie formy</p> <p>a) Znaczenie pojęcia „forma” (taxis, kanon, harmonia, istota, hilemorfizm, konstrukcja)</p> <p>b) Forma i struktura</p> <p>c) Forma i treść</p> <p>10. Od fizycznego przedmiotu do koncepcji</p> <p>d) Materia, materiał, surowiec</p> <p>e) Dzieło sztuki jako zmaterializowana forma świadomości</p> <p>f) Świadomość formy w sztuce</p> <p>11. Zagadnienia estetyki starożytnej i średniowiecznej</p> <p>a) Wielka Teoria Piękna i sztuka kanoniczna</p> <p>b) Pojęcia: techne, prepon, symmetria</p> <p>c) Rola poezji w sztuce starożytnej (poezja maniczna i techné)</p> <p>d) Teoria tragedii i tragizmu</p> <p>a) Teoria transcendentaliów</p> <p>b) Piękno boskie i ludzkie, zmysłowe i duchowe</p> <p>e) Zagadnienie teodycei</p> <p>12. Awangarda</p> <p>a) Awangardowe kryteria opisu i oceny sztuki, odejście od wartości estetycznych – zwrot do wartości pozaartystycznych.</p> <p>b) Pluralizm w sztuce, nowe materiały i nowe kierunki twórczości artystycznej.</p> <p>c) Instytucjonalna definicja sztuki i instytucjonalne kryteria oceny sztuki. Znaczenie instytucji dla kształtowania sztuki i kultury.</p> <p>13. Neoawangarda</p> <p>a) Świat sztuki – artysta i krytyk</p> <p>b) Happening, performance – sztuka akcji</p> <p>c) Konceptualizm – znaczenie idei ogólnych w sztuce</p> <p>d) Sztuka krytyczna lat 90 w Polsce. Cieleśność. Krytycyzm</p> <p>e) Sztuka video – człowiek w świecie obrazów</p> <p>14. Estetyka fenomenologiczna</p> <p>a) Znaczenie fenomenologii dla estetyki (od Kartezjusza do Ingardena – zarys)</p> <p>b) Ingardenowska koncepcja dzieła sztuki jako bytu intencjonalnego</p> <p>c) Proces konkretyzacji i interpretacji</p> <p>d) Quasi sądy</p>	W1, W2, W3, U2, U3, K1	Konwersatorium

Informacje rozszerzone

Metody i techniki kształcenia :

Kształcenie zdalne, Dyskusja, Mini wykład

Rodzaj zajęć	Metody zaliczenia	Warunki zaliczenia przedmiotu
Wykład	Aktywność na zajęciach, Egzamin	Uczestnictwo w dyskusji nad omawianymi zagadnieniami
Konwersatorium	Aktywność na zajęciach, Udział w dyskusji, Prezentacja	

Warunki i sposób zaliczenia poszczególnych form zajęć, w tym zasady zaliczeń poprawkowych, a także warunki dopuszczenia do egzaminu

Do zaliczenia kursu może przystąpić student, który regularnie uczestniczył w zajęciach. Dopuszczalne są dwie nieusprawiedliwione nieobecności. W przypadku niezaliczenia kursu w pierwszym terminie, student przystępuje do zaliczenia poprawkowego na takich samych zasadach, jakie obowiązywały w terminie pierwszym.

Sposób obliczania oceny końcowej

Podstawą oceny końcowej jest egzamin, którego przedmiotem jest problematyka wykładów i ćwiczeń (70%). Na ocenę ma również wpływ samodzielne zaprezentowanie podczas zajęć wybranego zagadnienia lub przygotowanie wprowadzenia do spotkania (20%), także aktywność na zajęciach oraz udział w dyskusji (10%).

Sposób i tryb wyrównywania zaległości powstałych wskutek nieobecności studenta na zajęciach

Student, który opuści więcej niż 2 zajęcia w ustala z osobą prowadzącą zajęcia zakres i formę wyrównania zaległości.

Wymagania wstępne i dodatkowe

Studenci powinni dysponować podstawową wiedzą z historii filozofii europejskiej, historii kultury europejskiej oraz historii sztuki.

Zasady udziału w poszczególnych zajęciach, ze wskazaniem, czy obecność studenta na zajęciach jest obowiązkowa

Wykład: Studenci uczestniczą w zajęciach poznając kolejne treści nauczania zgodnie z sylabusem przedmiotu. Studenci winni na bieżąco zadawać pytania i wyjaśniać wątpliwości. Rejestracja audiowizualna wykładu wymaga zgody prowadzącego.
Konwersatorium: Student, studentka bierze udział aktywny w zajęciach, przygotowuje się do dyskusji i uczestniczy w dyskusji. Przedstawia opracowane przez siebie zagadnienie z historii estetyki.

Literatura

Obowiązkowa

1. Literatura podstawowa
2. 1. Dziemidok B., Główne kontrowersje estetyki współczesnej, Warszawa 2002.
3. 2. Gołaszewska M., Zarys estetyki, Warszawa 1986.
4. 3. Kosuth J., Sztuka po filozofii, w pod red. S. Morawski, „Zmierzch estetyki – rzekomy czy autentyczny?”, Warszawa 1987.
5. 4. Tatarkiewicz Wł., Dzieje sześciu pojęć, Warszawa 1982.
6. 5. Tatarkiewicz Wł. Droga przez estetykę, Warszawa 1972
7. 6. Filozofia dziejów. Estetyka, Wybór tekstów, t. II, red. Bogusław Zmudziński, Kraków 1986.
8. Literatura uzupełniająca
9. 1. Gołaszewska M., Świadomość piękna. Problemy genezy, funkcji, struktury i wartości w estetyce, Warszawa 1970.
10. 2. Ingarden R., Przeżycie, dzieło, wartość, Kraków 1966.
11. 3. Tatarkiewicz Wł., Historia Estetyki, t. 1-3 Warszawa 1960 - 1967..
12. 4. Dickie G., Czym jest sztuka? Analiza instytucjonalna, w: pod red. M. Gołaszewska, „Estetyka w świecie”, t. I, Kraków 1985.
13. 5. Kowalska I., Ciało i władza. Polska sztuka krytyczna lat 90., Warszawa 2002.
14. 6. Ostrowicki M., Idea koncepcyjnej teorii dzieł sztuki, w „Kwartalnik Filozoficzny”, tom. XXVIII, nr 2, Kraków 2000, http://www.ostrowicki.art.pl/Idea_koncepcyjnej_teorii_dziel_sztuki.pdf
15. 7. Sztabiński G., Problemy intelektualizacji sztuki w tendencjach awangardowych, Łódź 1991.

Dodatkowa

1. Morawski S., Na zakręcie od sztuki do po-sztuki, Kraków 1985

Badania i publikacje

Badania

1. Filozofia sztuki w dwunastowiecznej Francji.
2. Teoria sztuki w okresie średniowiecza.

Publikacje

1. J. Dębicki, Filozofia sztuki Wita Stwosza w świetle średniowiecznej teorii artium, Kraków 2018.
2. Jacek Dębicki, Kognitywne funkcje sztuki. Gilbert de la Porree, Jan Wielki, Wit Stwosz i Leonardo da Vinci, Aureus, Kraków 2014.
3. J. Dębicki, Metaphysik der mittelalterlichen Bildhauerei. Einführung in die Problematik, ARS 1 (1991), Bratislava 1991, s. 76-87.
4. J. Dębicki, La métaphysique de la sculpture médiévale. Introduction a la problématique, Revue des historiens de l`art, des archéologues, des musicologues et des orientalistes de l`Université de Liège, Numéro 10/1991, Liège 1991, s. 30-39.
5. J. Dębicki, Ein Beitrag zur Bildertheologie in der vorhussitischen und hussitischen Zeiten in Böhmen, w: Uměni XXX (1992), nr 6, s. 415-423.
6. J. Dębicki, Les sources idéologiques du nouveau type de la statuaire de la façade ouest de la cathédrale de Chartres, Revue des historiens de l`art, des archéologues, des mu-sicologues et des orientalistes de l`Université de Liège, Numéro 11/1992, Liège 1992, s. 9-20.
7. J. Dębicki, Strukturalismus in der Methodenlehre der Kunstgeschichte, w: Česko-slovenski strukturalizmus a Viedenski scientizmus (Zbornik referátov z konferencie), Bratislava 1992, s. 168-183.
8. J. Dębicki, Ideowe przesłanki obrazoburstwa w Czechach w czasach przedhusyckich i husyckich a teologia obrazu w okresie wczesnej reformacji, w: Sztuka i dialog wyznań w XVI i XVII wieku. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Wrocław 1999, Warszawa 2000.
9. J. Dębicki, Cysterska rzeźba o cechach antropomorficznych a cysterska antropologia teologiczna. Przyczynek do źródeł estetyki cysterskiej, w: Cysterki w dziejach i kulturze ziem polskich, dawnej Rzeczypospolitej i Europie Środkowej: Materiały z siódmej Międzynarodowej Konferencji Cystersologów odbytej z okazji 888. rocznicy fundacji opactwa cysterek w Trzebnicy. Trzebnica, 18-21 września, 2002 (red. Andrzej M. Wyrwa, Antoni Kiełbasa, Józef Swastek, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 2004 roku, s. 1030-1051.
10. J. Dębicki, Jan Wiklif i Mikołaj z Drezna jako ideowi prekursorzy sztuki protestanckiej, w: Doskonałość. Zbawienie. Rodzina. Z badań nad protestantyzmem, Kraków 2005, s. 29-51.

11. J. Dębicki, Wit Stwosz i Jan z Głogowa, rzeźbiarz i filozof, w: Wokół Wita Stwosza: Studia i Materiały Naukowe Muzeum Narodowego w Krakowie. Materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej w Muzeum Narodowym w Krakowie 19-22 maja 2005 (red. Nauk. Dobrosława Horzela, Adam Organisty), Kraków 2006, s. 113-123.
12. J. Dębicki: Die theologische Anthropologie des Anselm von Canterbury und die Kunst um das Jahr 1100, w: Fides et ratio. 900 lat po śmierci św. Anzelm z Canterbury, Analecta mediaevalia, vol.2 (Kraków 2010), s. 25-47.
13. J. Dębicki, Myśl naturalistyczna w kulturze piętnastowiecznego Krakowa. Studium kulturoznawczo-filozoficzne, Idee i myśliciele, T. 11 (Kraków 2011), s. 99-125.
14. J. Dębicki, Idealizm i naturalizm w późnośredniowiecznym Krakowie: studium kulturoznawczo-filozoficzne o ideach odciśniętych w materii, Idee i Myśliciele, t. 13, Kraków 2011, s. 127-154.
15. J. Dębicki, Krakowska sztuka Wita Stwosza: filozoficzne źródła formy i treści ideowych, Aureus, Kraków 2013.
16. J. Dębicki, Antropologia filozoficzna Gilberta de la Porrée a powstanie scholastycznej rzeźby wczesnogotyckiej, Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria (Uniwersytet Warszawski), R. 22: 2013, Nr 1 (85), s. 103-125.

Kierunkowe efekty uczenia się

Kod	Treść
KLT2A_K09	Ma świadomość znaczenia humanistyki dla rozumienia współczesnych procesów społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturowych.
KLT2A_U01	Wyszukuje, analizuje, ocenia, selekcjonuje i wykorzystuje informacje ze źródeł drukowanych i elektronicznych na poziomie zaawansowanym.
KLT2A_U05	Poprawnie stosuje poznaną rozszerzoną terminologię kulturoznawczą.
KLT2A_U07	Posługuje się złożonymi strategiami argumentacyjnymi i potrafi prowadzić debatę.
KLT2A_U12	Formułuje na poziomie zaawansowanym w mowie i na piśmie problemy badawcze, stawia i testuje tezy oraz artykułuje własne poglądy w kwestiach społecznych, kulturowych i światopoglądowych
KLT2A_U23	Rozumie w pełni istotę społeczeństwa informacyjnego i potrafi scharakteryzować przemiany życia społecznego pod wpływem nowoczesnej technologii.
KLT2A_W01	Posiada pogłębioną wiedzę o obszarach będących przedmiotem badań kulturoznawczych.
KLT2A_W06	Zna i rozumie zaawansowane metody analizy i interpretacji zjawisk kulturowych.
KLT2A_W11	Posiada zaawansowaną wiedzę o relacjach zachodzących między głównymi prądami umysłowymi epoki a przemianami zachodzącymi w obszarze kultury i w obszarze życia społecznego, z uwzględnieniem roli i znaczenia mediów
KLT2A_W12	Posiada poszerzoną wiedzę o strukturach i instytucjach społecznych, oraz o istotnych elementach tych struktur i instytucji w kontekście zasad tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości.
KLT2A_W19	Zna szczegółowo historyczno-artystyczne epoki artystyczne od pradziejów po współczesność. Posiada wiedzę o genezie i funkcjach dzieła sztuki, zna i rozróżnia dziedziny i specyfikę sztuk pięknych.
KLT2A_W22	Zna gruntownie terminy związane z medioznawstwem i naukami o komunikowaniu, ma podstawową wiedzę na temat funkcjonowania i organizacji systemów medialnych i instytucji okołomedialnych.